

# Eksamen psykologi B-niveau

9. og 10. juni 2016

## 24-timers synopsisprøve

Denne årsprøve er en såkaldt temaprøve, hvor eksamensspørgsmålet kun er forsynet med en overskrift, der angiver temaet. Ud fra dette tema, skal du udarbejde en synopsis med problemformulering, som danner grundlaget for selve årsprøven. Brug artiklerne og inddrag relevant teori fra pensum.

Eksaminationstiden på denne årsprøve er 24 minutter

En synopsis kan karakteriseres som en tekst, der ikke kan stå alene, men lægger op til en senere uddybning i en mundtlig præsentation og efterfølgende dialog. Synopsen er åben for uddybninger og tilføjelser, og den indeholder momenter, der lægger op til dialog. Synopsen fungerer som et talepapir, der fastholder den røde tråd i fremlæggelsen.

Oplæsning direkte fra synopsen er ikke hensigtsmæssigt. Dog er oplæsning af enkelte passager ok. Du har 10-15 minutter til selvstændig fremlæggelse, resten af tiden er afsat til diskussion med lærer og censor.

**Det er en god ide ved eksaminationens begyndelse at udlevere en kopi af synopsis til lærer og censor.**

Bedømmelsen bliver foretaget på baggrund af den mundtlige præstation alene.

## Spørgsmål nr. 1

### Hovedtema: Omsorgssvigt

**Tekstmateriale:**

Bilag:

**"Julies liv"**, kronik af Lone Lau i Politiken, 25. maj 2000

Christian Nørr: Fortællingen om en mønsterbryder, Berlingske, 02.07.2010

Jannie Iwankow Søgaard: Hvis jeg mødte min mor i dag, ville jeg køre hende ned, Kristeligt Dagblad 17.05.2013

Mathilde Weirsøe: Med en tidlig indsats falder æblet længere fra stammen, Forskning, marts 2011, [www.bupl.dk](http://www.bupl.dk)

Kilde: Kronik: Julies liv, Politiken 25 maj 2000

## Julies liv

*Hvis et tre måneder gammelt barn havde udviklet erkendelse, sprog og formuleringsevne, ville hun kunne have fortalt sin historie, sådan som kronikøren, der er leder af Børnefamilierådgivningen i Horsens Kommune, gør det med baggrund i virkeligheden.*

### Af Lone Lau

Jeg hedder Julie og er tre måneder. Jeg bor sammen med min mor og min storebror. Jeg ligger her i min seng det meste af tiden. Min mor snakker ikke ret meget med mig. Hun opdager heller ikke altid, at jeg er våd eller har gjort min ble snavset. Eller at jeg er sulten.

Det gør ondt i øjnene, for jeg har øjenbetændelse. Det ser min mor ikke - selv om mine øjne næsten er klistret helt sammen.

Min mor har det vist ikke ret godt. Hun sidder mest i sofaen og ser fjernsyn. Hun kan ligesom ikke rigtig tage sig sammen til noget. Jeg er holdt op med at kalde på hende, for hun hører det ikke alligevel.

5 I stedet for kommer der nogle damer og skifter mig en gang imellem. De tager mig op af sengen og snakker lidt med mig. De vil hele tiden kigge mig i øjnene. Det er bare svært - jeg har ikke lyst til at kigge på nogen eller lære dem at kende. De forsvinder nemlig hele tiden igen.

Den ene af dem, der kommer, bader mine øjne med kamillete og siger hele tiden til min mor, at hun skal snakke med mig og tage mig op. Det gør min mor så, mens hun er der. Men lige så snart hun er gået, ser min mor fjernsyn igen.

10 Der kommer også en anden. Hun tager mig op og snakker med mig. Hun siger også til min mor, at hun skal tage mig op og sidde med mig på skødet.

Damerne snakker hele tiden med min mor om noget, der hedder kontakt og tilknytning. Jeg tror nok jeg ved, hvad det er for noget. Det er vist det der med at se mig ind i øjnene og snakke med mig. Jeg tør bare ikke rigtig, selv om jeg gerne vil have det, så kan jeg nemlig mærke, at de kan lide mig.

Min mor kan ikke rigtig finde ud af at se mig i øjnene, så det gør hun kun, når damerne siger, at hun skal, men når de er gået, så ser hun mig ikke i øjnene - nej, hun ser mig faktisk slet ikke.

Damerne vil meget gerne se mig ind i øjnene og de snakker også med mig og holder mig i deres

15 arme. Men de forsvinder hele tiden igen. Jeg ved aldrig, om de kommer tilbage og så tør jeg ikke rigtig blive glad for dem. De snakker også om, hvor vigtigt det er, at jeg knytter mig til min mor - men det kan jeg jo ikke.

Vi har aldrig det der kontakt længe nok til, at jeg føler mig helt tryk.

Jeg får sådan en følelse af, at jeg ikke er god nok at have kontakt med og så bliver jeg trist og ked af det. Men jeg græder ikke - der er alligevel ingen, der hører det.

Hvis jeg bare ligger stille og ikke siger noget, så er det vist sådan, min mor helst vil have det.

(...)

20 Hvordan det skal gå, når jeg bliver større, ved jeg ikke. Men når jeg ser på min storebror, så ser det ud til, at jeg vil blive mere og mere trist og ked af det. Måske bliver jeg også bare gal på hele verden og vil slå dem alle sammen. Nej, det er vist bedst, at jeg lukker verden ude og passer mig selv.

25

30

35

## Fortællingen om en mønsterbryder

Århus Stiftstidende | 11.07.2010 | | Sektion: Søndag Side 6 | 1534 ord | Artikel-id: e21816e4

Fra børnehjem til bonede gulve. Fra udstødt til udvalgt. Lisbeth Zornig Andersens historie startede skidt og kunne sagtens være endt endnu værre. Men den universitetsuddannede karrierekvinde, mor til fem og nyligt udpegede formand for Børnerådet, ville det anderledes. Læs historien om en vaskeægte mønsterbryder.

af Christian Nørr chr@berlingske.d

Hun er den mærkelige pige i klassen.

Forhutlet og sær, men alligevel den, der klarer sig bedst. De andre ved ikke, hvordan de skal tackle hende, så de ignorerer hende. Hun er alligevel ikke en trussel mod nogen.

Hun prøver ikke engang at blive en del af fællesskabet eller udfordre hierarkiet.

De voksne kan heller ikke blive kloge på det 12-årige barn, der allerede har gået på fire skoler, før hun kom til deres.

Det hullede og beskidte tøj, der er storebrødrenes aflagte. De kronisk betændte øjne, der får hende til at gnide sig konstant i øjnene, så øjenvipperne slides af. Vorterne på hænderne, der er så mange, at hun til tider har svært ved at klemme fingrene sammen.

På lærerne virker hun forsømt, men de må hurtigt sande, at hovedet bestemt ikke fejler noget.

Hun er langt foran de andre. Så langt, at lærerne sender hende til skolepsykolog, uden at nogen forklarer hende hvorfor. Psykologen konkluderer efter en omfattende test, at der sidder en endog »yderst begavet elev« på den anden side af bordet.

Lisbeth Zornig Andersen, som barnet hedder, bliver glad for »diagnosen.

« Bøgerne og det boglige har altid været hendes fristed. Nu har hun endda fået de voksnes ord for, at det er sådan, det forholder sig.

Der er imidlertid ingen derhjemme at dele glæden med. Faderen rejste, da hun var tre år gammel, og moderen er sjældent hjemme.

Hun turnerer i stedet Lolland rundt fra værtshus til værtshus, fra fest til fest, mens Lisbeth oftest må klare sig selv.

Den 12-årige pige står selv op, smører selv madpakke, går selv i skole og kommer selv hjem igen.

Hendes tre brødre, som i de tidlige år var hendes værn mod alt og alle, er for længst fjernet fra hjemmet.

Lisbeth er alene tilbage og lever sit eget parallelle liv i forhold til resten af verden.

»Jeg var ikke noget lækkert barn som lille. Jeg var derimod et barn, alle andre havde svært ved at finde ud af. Jeg var »mærkelige Lisbeth«, der sad for mig selv i hjørnet og tidligt lærte at klare mig selv.

Og jeg har klaret det - bl. a. fordi jeg har fået hjælp af samfundet, da det mest gjaldt. Jeg har på de rigtige tidspunkter mødt nogle søde og omsorgsfulde mennesker, der tog sig af mig, og

som troede på mig, da det var allervigtigst. Derfor føler jeg også, at jeg i dag står mellem to verdener og ubesværet kan oversætte fra den ene verden til den anden.

Jeg anser mig selv for et sandhedsvidne, der er født af og opvokset i underklasse-Danmark, og som stadig færdes hjemmevant i denne verden, men jeg kommer ligeså ofte i de lag i samfundet, der har magten til at gøre noget ved problemerne.

Det er et privilegium og en forpligtelse, som jeg er taknemmelig for hver eneste dag.«.

### **Direktør og mor til fem**

I dag er Lisbeth Zornig Andersen.

42 år. Mor til fem i alderen 8 til 21 år. Formand for Børnerådet, uddannet cand. polit. som 25-årig og med en kometkarriere hos bl. a. Codan, Danske Bank og KMD. Har senest arbejdet som direktør for »Specialisterne« - et it-firma som tilbyder de særlige kompetencer, autister besidder. Hun er i dag it strategisk rådgiver i eget firma.

Det stod ikke skrevet nogen steder, at Lisbeth Zornig Andersen en dag skulle præsentere et så nærmest eventyragtigt cv. Tværtimod er hun selve prototypen på en mønsterbryder.

Et menneske, der er lykkedes. På trods af ikke fordi.

Allerede da hun var 18 år, ringede den første journalist og ville høre hendes historie, og endnu inden hun var fyldt 25, bragte Alt for Damerne en artikel om pigen med den fine uddannelse og svære baggrund.

Men havde det ikke været for en næstekærlig og årvågen nabo, var det hele måske løbet ud i sandet, endnu inden det var begyndt.

»Hr. Holst var geografilærer på min skole og nabo til os. En dag inviterede han og konen mig ind på mad og kakao. Uden at spørge vidste de, hvordan det var fat inde hos os. Det ældre ægtepar blev hurtigt et ankerpunkt i min tilværelse. Hr.

Holst gik i bredriflet fløjlsjakke, røg pipe og hele hjemmet emmede af intellektuel velordnethed. De spurgte aldrig til forholdene hjemme hos min mor og mig. De hjalp bare. De lod mig sidde i timevis inde på Hr. Holsts kontor. Jeg skrev lange digte på hans skrivemaskine.

Af og til diskuterede vi dem, og de gav mig digtsamlinger med hjem, som jeg kunne læse. Det var hos dem, jeg lærte at spise brie og drikke te med citron.« Fik sig selv fjernet En dag i skolen trækker Hr. Holst Lisbeth til side. Han trykker diskret en lille lap papir i hånden på hende. På papiret står et telefonnummer skrevet med sirlig håndskrift.

Intet andet. Det eneste, han når at sige, inden han atter er væk, er: »Det er til kommunen. De ved, at du måske vil ringe« Den 12-årige pige kører direkte hjem fra skole. Hun er alene, som hun plejer. Et øjeblik efter sidder hun med telefonrøret i hånden og trykker tallene fra papirlappen.

Samtalen med kommunen kan hun ikke huske.

»Der er meget fra denne tid, der er tåget for mig. Jeg har fortrængt det. Men jeg kan huske, at min mor kom hjem kort efter. Jeg fortalte hende, at jeg havde ringet, og de snart ville hente mig. Hun blev enormt ked af det. Efter et stykke tid kom der en minibus fra børnehjemmet og hentede mig.« Lisbeth føler ikke andet end lettelse, da bussen kører væk fra den lille landsby med de 20 huse. Nu er det gjort. Hun har ringet. Næsten 13 år gammel er hun på vej på børnehjem, ligesom hendes tre ældre brødre.

Den rigtige hjælp Det første børnehjem, hun kommer til, er ikke godt. Hun føler sig opgivet og kasseret. Reagerer aggressivt og har flere sammenstød med de andre børn og voksne. Kort efter får hun at vide, at der er skaffet plads til hende på et andet børnehjem på Sydsjælland - en husgerningsskole kun for piger.

»Hylleholt Husgerningsskole bliver et afgørende vendepunkt for mig. Det er en af landets dyreste institutioner, hvor der er 18 udsatte piger og næsten ligeså meget personale.

Da jeg kom dertil, fik jeg massiv hjælp fra dag ét. Jeg følte, de var på min side. De ville mig, og de var det tætteste, jeg kom på at have rigtige forældre.« Lisbeth bor på Hylleholt Husgerningsskole, fra hun er 13 til 17 år.

Det er her, hun møder Karen Gjesing, socialpædagog på skolen.

Fra første sekund er der god kemi mellem de to. Karen er god til tysk og hjælper Lisbeth med verberne.

Hun opdager hurtigt, at den unge pige har et usædvanligt bogligt talent. Hun får Lisbeth fritaget fra husgerningspligterne mod, at hun bruger tiden på at lave lektier og dygtiggøre sig. »Sådan gjorde de med alle os elever.

De fandt det, vi var gode til og fik os til at føle os særlige. Jeg følte, de lavede en plan for mig, men set i bakspejlet gjorde de det for alle. Jeg knyttede mig tæt til Karen. I weekenderne tog jeg hjem til hendes familie og holdt også jul og sommerferie med dem. De var min erstatningsfamilie.

Karens mand gjorde også det, som Hr. Holst havde gjort - de stimulerede min nysgerrighed og fodrede mig med alle de danske klassikere: Johannes V. Jensen, Riffbjerg, Tom Christensen og Thit Jensen.« Fortabte brødre Lisbeth Zornig Andersen blev altså valgt til og fik hjælp på rette tidspunkt.

Anderledes gik det med hendes tre brødre.

René, den yngste af brødrene, var i en tidlig alder blevet hiv-smittet og alkoholiker. For seks år siden tog han sit eget liv ved at springe ud af et vindue, kort før han skulle afsone en narkodom.

Tonny, den næst yngste, har AIDS i udbrud, mangler det ene øje, har kronisk leverbetændelse og drikker alt for meget. Han bor kun halvanden kilometer fra Lisbeth i dag og får hver dag bragt sin mad og medicin. Michael, den ældste bror, er i dag 47. Han er førtidspensionist og har otte børn. Fire af børnene er - hvad Lisbeth ved af - anbragt uden for hjemmet.

»Alle mine tre brødre har levet et kriminelt misbrugerliv. Jeg mistede kontakten til dem som barn, men jeg har fået den igen som voksen.

Selvom vi har levet vidt forskellige liv, er vi trods alt søskende og har den samme forhistorie. Den relation er der stadigvæk.

En morgen, hvor jeg skulle vaske min bil inden et kundemøde, mødte jeg Tonny i køen hos Shell.

Jeg stod i mit pæne tøj, han stod i sit beskidte tøj med to elefantøl i hånden. Jeg spurgte ham, om ikke han skulle have lidt morgenmad, hvortil han svarede, at det var det, han stod med. Vi havde en hyggelig halv time sammen, hvor jeg kørte bilen i vaskehal.

Som det sidste tømte jeg bilen for tomme sodavandsflasker efter en lang tur til Jylland, og hvad var mere naturligt, end at give dem til Tonny, så han kunne få en øl mere til morgenmad. Sådan har vi vores sære verden sammen. Her er status og forskellige livsbetingelser annulleret. Her møder lillesøster storebror på tværs af en verden til forskel.«.

# Hvis jeg mødte min mor i dag, ville jeg køre hende ned

Af [Jannie Iwankow Søgaard](#)

17. maj 2013 01:01



**Som barn skabte Steffen Jacobsen sin egen verden gennem bøger og film, fordi hans virkelighed var for ubærlig. – Foto: Les Kaner.**

Som barn var krimiforfatter og læge Steffen Jacobsen udsat for massivt omsorgssvigt. Gennem uddannelsessystemet fik han brudt den sociale arv

Da Kristeligt Dagblad fanger Steffen Jacobsen på telefonen, står han midt i Paris og er faret vild i en grad, så han ikke kan finde hjem til sit hotel.

Måske skulle jeg have lavet et scanningsmærke i nakken, så man kunne scanne mig og se, hvor jeg hører til, siger han med slet skjult ironi i stemmen.

Et sådant scanningsmærke havde næppe været meget bevendt, da overlæge, dr.med. Steffen Jacobsen, Ortopædkirurgisk Afdeling på Hvidovre Hospital, var barn. Dengang i 1960erne var hjem nemlig på én og samme tid ingen steder og alt for mange steder. Indtil han var 15 år, flyttede han med sin mor fra landsdel til landsdel, fra by til by og fra skole til skole.

Jeg tror, jeg nåede at gå på 10 kommuneskoler rundt om i landet. Min barndom var derfor også meget præget af mobning, som den let kan blive, når man konstant flytter frem og tilbage og hele tiden rives ud af sine sociale kontekster. Når vi flyttede til Jylland, var jeg en københavnersnude i de jyske børns øjne, og når jeg kom tilbage, var jeg en dum jyde, fortæller Steffen Jacobsen, der i 2008 sprang ud som krimiforfatter og i år har udgivet bestselleren Trofæ.

Indtil han var ni år, boede Steffen Jacobsen sammen med sin far, der var lastbilchauffør, og sin mor, der var førtidspensionist. Så blev forældrene skilt, og hans tilværelse som skilsmisseramt nomadebarn begyndte. Han blev aldrig inddraget, når moderen besluttede endnu en gang at rive teltpælene op som oftest opdagede han blot en forestående flytning ved, at flyttekasserne var blevet fundet frem, og moderen var i gang med at fylde dem op.

Da krimiforfatteren var 15 år, døde hans mor, og han flyttede ind hos sin far, der boede på et klubværelse. Selv husker Steffen Jacobsen ensomheden som noget af det værste fra sin barndom.

Det værste er, at man ikke bliver set. Ingen holder øje med, om man får lavet lektier, og man er overladt til sig selv. Da jeg gik ud af 9. klasse, kunne jeg lige læse og skrive jeg tror, mit gennemsnit var 03, siger han nøgternt og kalder sit barndomshjem for fattigt også socialt og kulturelt.

I sin ungdom arbejdede Steffen Jacobsen en årrække som ufaglært forskellige steder. Han tror ikke, at det er umuligt at finde mening i livet uden uddannelse, og specielt oplevede han, at kammeratskabet nogle af de steder, han var, kompenserede for, at selve jobbet ikke var verdens bedste.

Alligevel endte han med at finde sin vej tilbage i uddannelsessystemet. Han fik taget en realeksamen, tog videre i gymnasiet og søgte ind på universitetet, hvor han begyndte med at læse etnografi et par år.

Det var ikke nogen heroisk beslutning, at jeg nu ville trække mig ud af dyndet. Egentlig var det tilfældigt jeg arbejdede et sted, hvor andre af de unge læste, og hørte fra dem, at man kunne få penge, altså SU, når man studerede, siger Steffen Jacobsen, der ikke mener, at valget om at blive læge handlede om at få andres respekt.

Jeg var slet ikke ambitiøs til en begyndelse det er jeg først blevet op igennem lægegerningen, så det var ikke for at vise andre, se, hvad jeg kan. Jeg har aldrig talt med andre mennesker om min barndom før nu. Den der offerrolle bliver svær man vil også gerne være noget andet end sin fortid, siger han.

I dag, hvor han er blevet både overlæge og dr.med., er han helt bevidst om, at han i den grad har trodset sin på mange måder kummerlige barndom.

Den rejse, jeg har gjort, havde jeg ikke kunnet tage uden SU. Og i dag er det jo også sådan, at hvis ikke man bryder sig om den station, man er født på, og ikke bliver gift ind i kongefamilien eller finder en rig fotomodel som ægtefælle, så er det jo gennem uddannelse, at man har mulighed for at transcendere sin position. Det betyder ikke, at det er noget, man nødvendigvis skal gøre men jeg mener, der bør være lige adgang til at få realiseret det potentiale, man har, siger han.

Hvordan Steffen Jacobsen undgik at ende i en kriminel løbebane eller som en af de fordrukne alkoholikere på byens bænk, kan være svært at forstå, når man ved, at en social arv som den, han havde i bagagen, kan være svær at bryde. Selv er han ikke i tvivl om, hvad der reddede ham.

Jeg var god til at kompensere med min fantasi. Jeg gik meget i biografen og læste bøger og skabte på den måde mit eget univers, fordi virkeligheden var for ubærlig. Det er også derfor, jeg skriver bøger i dag, tror jeg og det kunne jeg ikke have gjort uden al den fantasi og kraft, jeg skabte dengang, siger han.

Den succesfulde krimiforfatter griner ironisk, da han fortæller, at han har slidt generationer af psykologer, psykiatere og psykoterapeuter op for at komme overens med sin fortid. Men det har hjulpet.

Jeg kan aldrig få mine forældres accept, og jeg har stadig svært ved bare at være i verden og slappe af med at være den, jeg er, fordi jeg aldrig har fået den anerkendelse, alle børn bør få men du kan lære at holde lidt mere af dig selv i alle aldre. Gå tilbage til den 10-årige dreng, der blev mobbet og tisede i sengen og holde af ham på trods, siger Steffen Jacobsen, der i dag er gift og far til to og bonusfar til tre.

Selvom årene er gået, klæber barndommens svigt stadig fast til ham, og han er meget bevidst om, at han stadig er meget styret deraf i mange af sine valg både i forhold til valg af partner og den måde, han er far på.



Jeg er ingen superfar, bestemt ikke. Men jeg har altid været bevidst om at påskønne dem. De har aldrig behøvet at komme med en tegning for at få opmærksomhed, siger Steffen Jacobsen, der ikke har fundet det muligt at tilgive særligt sin mor for alle svigtene.

Jeg kunne ikke drømme om at tilgive hende, selvom jeg har gennemgået massevis af de øvelser med Her har du et baseballbat, forestil dig, at puden der er din mor. Hvis hun levede, og jeg mødte hende i dag, ville jeg køre hende ned. Jeg kan slet ikke have med den uansvarlighed at gøre, hun viste. Fordi jeg selv er så hamrende ansvarlig over for mine børn, papbørn og patienter. Det betyder jo selvfølgelig også, at jeg aldrig helt er kommet af med al min vrede, siger han.